

11. Giri P., Jha A., Katole A. Role of artificial intelligence in public health. *International Journal Of Community Medicine And Public Health*, 2025. 12(7), 3383–3388. <https://doi.org/10.18203/2394-6040.ijcmph.20252146>

12. What role does AI play in healthcare? 2025 The Workforce Development Trust. URL: https://www.skillsforhealth.org.uk/article/what-role-does-ai-play-in-healthcare/?gad_source=1&gad_campaignid=23236899010&gbraid=0AAAAADSALUGcTb9aDFFYcU4HX38OKiZoi&gclid=EAIaIQobChMImqChp-73kwMVWhqiAx1AUiMkEAAYASAAEgJNBfD_BwE (дата звернення: 19.04.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-640-2-67>

ПОКОЛІННЯ ХРОНІЧНОГО СТРЕСУ: ВПЛИВ ВОЄННИХ УМОВ НА ПОКАЗНИКИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Рожнова Анастасія Михайлівна

*старший викладач кафедри гігієни, медичної екології
та громадського здоров'я
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Сініцина Марія Олександрівна

*здобувач вищої освіти
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Повномасштабна війна в Україні спричинила суттєві зміни у структурі громадського здоров'я населення. Тривалий психоемоційний стрес, вимушене переміщення населення, руйнування медичної інфраструктури, економічна нестабільність та погіршення соціальних умов стали потужними детермінантами зростання рівня захворюваності та погіршення якості життя населення [1, с. 12].

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у країнах, що перебувають у стані воєнного конфлікту, ризик розвитку психічних розладів зростає більш ніж у 2–3 рази [2, с. 4]. В Україні відзначається значне збільшення поширеності тривожних розладів, депресивних станів, посттравматичного стресового розладу, порушень сну та

психосоматичних захворювань. Особливо вразливими групами є діти, підлітки, внутрішньо переміщені особи та медичні працівники [3, с. 25].

Хронічний стрес впливає не лише на психічне, а й на соматичне здоров'я. Підвищення рівня кортизолу та тривала активація симпато-адреналової системи призводять до зростання частоти серцево-судинних захворювань, артеріальної гіпертензії, ожиріння, цукрового діабету II типу та імунних порушень [4, с. 18]. Крім того, у населення спостерігається погіршення харчової поведінки, збільшення споживання ультраоброблених продуктів та порушення режиму харчування, що негативно позначається на метаболічному здоров'ї [5, с. 41].

Суттєвою проблемою сучасного громадського здоров'я є формування так званого «покоління хронічного стресу». У дітей та підлітків війна супроводжується змінами психоемоційного розвитку, труднощами соціалізації, зниженням когнітивних функцій та порушеннями адаптаційних механізмів [6, с. 73]. За результатами міжнародних досліджень, тривалий вплив стресових факторів у дитячому віці асоціюється з підвищеним ризиком розвитку хронічних неінфекційних захворювань у дорослому віці [7, с. 91].

Окрему увагу слід приділити навантаженню на систему охорони здоров'я. В умовах війни спостерігається дефіцит медичних кадрів, порушення доступу до профілактичної допомоги, зниження рівня вакцинації населення та погіршення епідеміологічного нагляду [8, с. 52]. Це створює ризики зростання інфекційної захворюваності та ускладнює реалізацію програм громадського здоров'я.

Одним із пріоритетних напрямів післявоєнного відновлення України має стати розбудова системи психічного здоров'я та впровадження комплексних профілактичних програм. Важливими складовими є розвиток психологічної підтримки населення, популяризація здорового способу життя, формування стресостійкості, впровадження програм здорового харчування та посилення міжсекторальної співпраці у сфері громадського здоров'я [9, с. 14].

Таким чином, війна стала не лише гуманітарною та соціальною кризою, але й потужним фактором трансформації громадського здоров'я. Наслідки хронічного стресу можуть мати довготривалий вплив на демографічні показники, структуру захворюваності та якість життя населення України, що визначає необхідність розробки нових стратегій профілактики та відновлення здоров'я населення.

Література:

1. Грузева Т.С., Іншакова Г.В. Громадське здоров'я в умовах воєнного стану в Україні. *Україна. Здоров'я нації*. 2023. № 3. С. 10–15.

2. World Health Organization Mental health and forced displacement. Geneva : WHO, 2023. 28 p.
3. Patel V., Saxena S., Lund C. et al. The Lancet Commission on global mental health and sustainable development. *The Lancet*. 2018. Vol. 392. P. 1553–1598.
4. McEwen B.S. Protective and damaging effects of stress mediators. *New England Journal of Medicine*. 1998. Vol. 338. P. 171–179.
5. Di Renzo L., Gualtieri P., Pivari F. et al. Eating habits and lifestyle changes during COVID-19 lockdown. *Journal of Translational Medicine*. 2020. Vol. 18. P. 229–240.
6. UNICEF Ukraine. The impact of war on children's mental health in Ukraine. Kyiv, 2024. 35 p.
7. Felitti V.J., Anda R.F., Nordenberg D. et al. Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. *American Journal of Preventive Medicine*. 1998. Vol. 14. P. 245–258.
8. Ministry of Health of Ukraine Стан системи охорони здоров'я України в умовах війни : аналітичний звіт. Київ, 2024. 64 с.
9. World Health Organization Ukraine emergency situation reports. Geneva : WHO, 2024. 22 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-640-2-68>

ПОРУШЕННЯ ХАРЧУВАННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ПРОБЛЕМА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Рожнова Анастасія Михайлівна

старший викладач кафедри гігієни, медичної екології

та громадського здоров'я

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Стоянова Альона Петрівна

здобувач вищої освіти

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Рациональне харчування дітей є одним із ключових факторів формування здоров'я населення та важливою складовою системи громадського здоров'я. В умовах воєнного стану в Україні проблема